

Vpišimo naše otroke v slovenske vrtce in šole

V teh dneh so v državnih otroških vrtcih, osnovnih in srednjih šolah v polnem teku vpisovanja otrok, predvsem v prve letnike. Predvpisovanje, ki je bilo uvedeno lani, je vsaj za naše razmere izredno dobrodošlo, saj omogoča staršem in učiteljem, da pridobi za slovensko šolo vse tiste prvošolčke, ki bi se iz takega ali drugega razloga vpisali v tuje vrtce ali razrede.

Številčno stanje na naših šolah je v zadnjih letih postalo zaskrbljujoče, saj se je vidno zmanjšalo število vpisanih otrok. Gre namreč za širši pojav upada rojstev, ki se naravnost življenjsko hudo pozna v razmerah naše narodne manjšine. Iz raznih pokazateljev, predvsem glede na laniški vpis v otroške vrtce in iz demografskih podatkov o rojstvih v Trstu, se da sklepati, da se bo stanje v nekaj letih nekoliko spremenilo, saj se krivulja rojstev počasi začne dvigati. Tako je bilo v prvi letnik vrtca za šolsko leto 1983/84 vpisanih 149 otrok, v letošnjem šolskem letu pa 158 otrok. Upanje je torej upravičeno.

Vsekakor je nujno, da se tako učitelji kot starši zavzemajo, da bodo vsi prvošolčki, ki bi spadali v slovensko šolo, res prestopili pragove naših osnovnih šol.

Vpisovanje v otroške vrtce, osnovne šole in v nižje srednje šole se bo zaključilo 25. januarja. Občinski otroški vrtci pa bodo podaljšali vpisovanja do 31. januarja.

DAN EMIGRANTA V ČEDADU

»Kar pogumno naprej! Tudi za nas bo zasijala luč pravice«

»Že 40 let čakamo, da nam priznajo naše pravice; že 40 let zahtevamo, naj Italija spoštuje in uresniči ustavo; za priznanje pravic nismo izbrali poti nasilja, ampak pot mirnega in demokratičnega obnašanja«. Tako je dejal dr. Emil Cenčič, glavni govornik na letošnjem »Dnevu emigranta«, ki je bil v nedeljo, 6. t.m., v gledališču Ristori v Čedadu in se ga je udeležilo lepo število naših ljudi iz vseh dolin v Benečiji. Dr. Cenčič je govoril v imenu vseh slovenskih kulturnih društev iz videmske pokrajine, ki so tudi letos priredila »Dan emigranta«.

Udeležence je pozdravil župan iz Čeda Giuseppe Pascolini, vendar je prav, da navedemo izvajanja glavnega govornika, ki so pomembna za dogajanje v Benečiji, zlasti kar zadeva nadaljnji boj za pravično in pošteno ureditev manjšinske problematike. »Svoje pravice smo vedno terjali — je nadaljeval dr. Cenčič — s prepričevanjem, z dokazovanjem in s svojim delom, zlasti na kulturnem področju. Kaj zahtevamo tako vnebovpijočega, če zahtevamo slovenske šole za vse Slovence, podporo naši slovenski kulturi, tisku in drugemu delu? Če zahtevamo celovito zaščito, do katere imamo pravico, zahtevamo samo to, da ostanejo Slovenci, taki, kot nas je Bog ustvaril, in italijanski državljani, kakor smo si sami izbrali pred 120 leti s plebiscitom.«

»Če 40 let nismo dosegli naših pravic in globalne zaščite, je to zelo slabo spričevalo za italijansko državo, za stranke, ki so v teh letih imele v rokah oblast. Zamuda pri izglasovanju globalne zaščite za Slovence, nam ni naredila le krivice, temveč tudi veliko škodo, ki je ne bo mogoče nikoli popraviti.«

Govornik je proti koncu svojih izvajanj poudaril, da je tudi v samih članih slovenske narodne skupnosti podlaga za doseg pravic. »Ne smemo obupati, je naglasil, ne zaspiti. Ostati moramo zvesti Slovenci, povezani z vsemi drugimi Slovenci v Italiji; zlasti pa moramo vztrajati pri svoji štiridesetletni demokratični politiki, ki zavrača nasilje in se opira na prepričevanje, v duhu resnice in pravice. Nikoli ne odnehajmo v boju za naše pravice, je

Kot smo zvedeli, bodo člani ožjega odbora senatne komisije za ustavna vprašanja na začetku prihodnjega tedna obiskali Furlanijo - Julijsko krajino. Srečali se bodo s predstavniki deželne vlade in deželne zbornice, s katerimi se bodo pogovarjali o vprašanju zakonske zaščite slovenske narodne manjšine. Predvideni so dalje pogovori s predstavniki pokrajinskih uprav v Trstu, Gorici in Vidmu. Za zdaj ni na sporedu — vsaj tako so nam povedali — pogovorov in stikov s predstavniki organizacij in ustanov slovenske narodne manjšine. Senatna komisija za ustavna vprašanja proučuje zakonske predloge za zaščito slovenske manjšine, ki so jih vložili zastopniki KPI, PSI, KD in senator Fontanari za Slovensko skupnost.

Velesili bosta obnovili pogajanja

Velesili, ki že štiri desetletja krojita usodo sveta, bosta torej obnovili razorožitevna pogajanja, točno kdaj, pa bo znano šele čez mesec dni. To je pglavitni rezultat srečanja 7. in 8. t.m. med zunanjima ministroma Shultzem in Gromikom.

Ameriško in sovjetsko odposlanstvo sta se sestali prav v tisti Ženevi, v kateri je SZ novembra 1983 enostransko prekinila pogajanja o srednjedometnih (evropskih) in strateških (medcelinskih) jedrskih raketah. Dobro leto, ki nas od tedaj ločuje, je poteklo v znamenju hude napetosti, vzporedno z nastavljanjem Pershingov-2 in Cruisov v evropskih državah Atlantskega zavezništva, na kar je vzhodni tabor odgovoril z okrepitvijo svojega srednjedometnega jedrskega arzenala uperjenega proti

Zahodni Evropi, med drugim z namestitvijo raket vrste SS-22 v Vzhodni Nemčiji in Češkoslovaški.

Oboroževalna tekma pa se je medtem nadaljevala tudi na drugih področjih in se začela odločno širiti v vesolje. Vse kaže, da ravno militarizacija vesolja najbolj zaskrbljuje Kremelj, po vsem sodeč celo do take mere, da se je prav iz tega razloga vrnil za pogajalsko mizo, ki jo je, kot rečeno, pred dobrim letom enostransko zapustil.

Mnenja, zakaj SZ pripisuje tako velik pomen vesoljskemu orožju v okviru dosežanja oboroževalne logike, so do neke mere deljena. Nekateri menijo, da se Sovjeti nameravajo tudi v tem primeru poslužiti

dalje na 2. strani ■

zaključil govornik; kar pogumno naprej v prepričanju, da bo tudi za naše beneško ljudstvo in za vse naše slovenske brate in sestre, ki žive v Italiji, zasijala luč pravice!»

V kulturnem delu sporeda so sodelovali mladi harmonikar Ezio Qualizza in Anton Birtič s svojo glasbeno skupino »Beneški fantje« ter Gvido Qualizza in Franco Cernotta. Glavna točka kulturnega sporeda pa je bilo delo Izidorja Predana »Pre-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 13. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Glasbene podobe; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Enolončnica«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 14. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Enrique Granados: Goyescas, opera v 3 dejanjih; Klavirske skladbe španskih avtorjev; 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glas po frajtonarce; 13.30 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Jakec Vohljač, otroški detektiv«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; Igor Stuhec: Art; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 15. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Veter raznaša besede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Iz mednarodnega natečaja Prix Italia: Ernst-Frieder Kratochwill: »Jasna beseda Pisma«, radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 16. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1984; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Skladatelj Vinko Globokar; 18.00 »Poezija slovenskega zapada«, primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermannerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 17. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Se-stanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Komorni mešani zbor iz Stockholma na Švedskem; 18.00 Četrtekova srečanja: Primorska diaspora v svetu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 18. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 11.40 Glasbeni potpuri; 12.00 Spoznavajmo ribe našega morja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dekliški zbor »Heribert Svetel« iz Maribora; 14.00 Kratka poročila 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 19. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.35 Beležka; 12.00 »Bom naredi st'zdice, čjer so včas' b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Igrajmo se pravljice«; 15.00 Z Gershwinom od popevke do opere; 16.00 Naša šolska obzorja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mladi izvajalci: pianistka Klavdija Sedmak s šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Dramska vetrovica: Furio Bordon: »Rižarna«, umetniški dokumentarec; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Andreotti je obiskal Jordanijo

Italijanski zunanji minister Andreotti je prejšnji teden opravil uradni obisk v Jordaniji, kjer je imel pogovore s kraljem Husseinom ter s predstavniki jordanske vlade. Kralj Hussein je potrdil, da je palestinski parlament v begunstvu spremenil politiko ter se je skupaj z Jordanijo pripravljen zavzemati za mir z Izraelom. Rekel je, da ni dovoljeno izgubiti sedanje priložnosti za mir na Bližnjem vzhodu. Voditelj palestinskih gverilcev Arafat bo dal Husseinu podrobnejši odgovor še ta teden.

Andreotti in Hussein sta razpravljala tudi o gospodarskih odnosih med Italijo in Jordanijo. Italija je imela v prvih šestih

mesecih lani pozitiven saldo 130 milijard lir v trgovinskih izmenjavah z Jordanijo. Italija sodeluje tudi pri raznih gospodarskih načrtih za razvoj Jordanije.

V jordansko pristanišče Akabo je zadnjo soboto prispel egiptovski ministrski predsednik Mubarak ter se je sestal z jordanskim kraljem Husseinom. Razpravljala sta o obnovitvi diplomatskih stikov, ki so bili prekinjeni, potem ko je Egipt leta 1979 sklenil mirovno pogodbo z Izraelom.

—□—

Dan emigranta v Čedadu

»KAR POGUMNO NAPREJ!
TUDI ZA NAS BO ZASIJALA
LUČ PRAVICE«

■ nadaljevanje s 1. strani

poved, ki ga je uprizorilo Beneško gledališče v režiji Adrijana Rustje. S tem svojim nastopom je gledališki ansambel hkrati praznoval 10-letnico obstoja. »Prepoved« obravnava enega najbolj usodnih dogodkov v zgodovini Benečije, in sicer ukaz fašističnih oblasti pred 50 leti, da se ne sme uporabljati slovenski jezik v cerkvah. S tem se je začel upor ne samo neposredno prizadetih duhovnikov, temveč vsega ljudstva, ki se je zaključil s porazom fašizma, kar pa še ni pomenilo tudi priznanja najosnovnejših narodnih pravic v Benečiji. Delo je bilo sprejeto z burnim ploskanjem, ki je najlepša nagrada tako za avtorja kot za člane ansambla in njegovega režiserja. Za to priložnost je Beneško gledališče prejelo od Zveze kulturnih organizacij Slovenije odličje svobode s srebrnim listom.

Karame o položaju v Libanonu

V Libanonu so se v ponedeljek nadaljevala izraelsko-libanonska pogajanja za umik izraelske vojske iz Južnega Libanona. Tamkajšnji izraelsko mejo pa bi morali zaščititi vojaki Združenih narodov ter miličniki libanonskega polkovnika Lahada, ki sodelujejo z Izraelom.

Libanonska vojska naj bi na podlagi vladnega varnostnega načrta zasedla poleg Beiruta obalno cesto na severu proti Tripolisu ter na jugu proti Sidonu. Na ta način

naj bi preprečili krajevne spopade, do katerih je prišlo med kristjani in Druzi po umiku izraelske vojske s planote Šuf.

To je dejal tudi Mohamedanec, ministrski predsednik Karame, ki je pred dnevi imel posvete s predsednikom republike Gemayelom, ki pripada kristjanom. Voditelj Druzov Joumbblatt napada tako Gemayela kot Karameja ter trdi, da bo mogoče krizo v Libanonu rešiti šele v kakih 15 letih.

—□—

SORODNIKI PROTESTIRAJO

V Indiji so v mestu Bhopal ponovno protestirali sorodniki nad 2.700 ljudi, ki so izgubili življenje zaradi plina, ki je uhajal iz neke kemične tovarne.

Razne dobrodelne organizacije razdeljujejo podpore svojcem žrtev. Krajevna indijska vlada je nadalje obljubila, da bo nakazala žrtvam odškodnino poldruga milijona lir, a svojci pravijo, da denarja še niso dobili.

Silovita vietnamska ofenziva v Kambodži

V Kambodži divja silovita vietnamska ofenziva proti domačim uporniškim enotam. Najhujši pritisk izvajajo okupatorji na postojanko Ampil nedaleč od meje s Tajsko. Tam so zbrani bojovniki ene od treh komponent protivietnamske gverile, tiste, ki uživa podporo v zahodnem svetu. Glavnino upornikov pa predstavljajo »rdeči hmeri«, ki uživajo zlasti podporo Kitajske. Sicer pa ti uporniki niso popularni, saj predstavljajo ostanek režima, ki je zakrivil pokol dveh milijonov ljudi, preden jih je pred šestimi leti odplavila vietnamska okupacija.

Čez mejo na Tajskem imajo polne roke dela z oskrbovanjem beguncev, ki prihaja-

jo s kamboškega ozemlja. V zadnjih dneh je njihovo število naraslo na skoraj 150 tisoč.

NOVI MATAJUR - TEDNIK

Novi Matajur je z Novim letom postal tednik in se odslej tiska v tiskarni Založništva tržaškega tiska v Trstu. Njegov odgovorni urednik pa je ostal Izidor Predan. Novi Matajur je naslednik Matajurja, ki je začel izhajati že med vojno in ga je nato 25 let urejal Vojmir Tedoldi. Pred 10 leti je prišlo do nekaterih korenitih sprememb, tudi vsebinskih, a list je ostal štirinajstdnevnik. Razmere pa so se v Benečiji tako spremenile, da je založba sklenila, naj list postane tednik.

List bo še dalje objavljal — tako piše — prispevke v knjižni slovenščini, v narčju in v italijanskem jeziku. V uvodniku, objavljenem v italijanskem jeziku, Novi Matajur v svoji prvi letošnji številki med drugim opozarja, kako si je vedno prizadeval, da bi tudi ljudem, ki niso Slovenci, nudil »informacije o zgodovinskih, jezikovnih, kulturnih in etničnih značilnostih slovenske skupnosti v videmski pokrajini in o upravičenih zahtevah po zaščiti, v pre-

pričanju, da je nujna pomoč vseh demokratičnih sil v boju, ki ga že leta bijemo, in ki ni samo naš boj.«

»Novi Matajur si bo še dalje prizadeval za dosego teh ciljev. V ta namen bo skušal izboljšati in obogatiti njegovo informacijo, pri čemer bo tudi v prihodnosti računel na pomoč in sodelovanje vseh tistih, ki jim je pri srcu usoda naše skupnosti«. Tako poudarja Novi Matajur v svojem uvodniku.

—□—

GEORGIJ MALENKOV - VERNIK?

Georgij Malenkov, nekdanji zelo tesen sodelavec sovjetskega diktatorja Stalina, se je baje dal krstiti in redno obiskuje pravoslavne verske obrede. Tako zatrjuje londonski Daily Telegraph v eni svojih zelo branih rubrik. Ta se sklicuje na novice, ki prihajajo iz britanskih arhivov po običajni 30-letni zapori. Pisec omenja Malenkova kot sobesednika Winstona Churchilla ter poskuse slednjega, da bi od tedanjega sovjetskega ministrskega predsednika Malenkova dosegel sporazum o prenehanju hladne vojne med Vzhodom in Zahodom. Članek opisuje Malenkova kot človeka, ki se je med Stalinovimi čistkami takorekoč sprehajal med trupli; navaja tudi pričevanje Stalinove hčerke Svetlane, ki je prepričana, da je njen oče umrl od zastrupitve. Kot avtorje umora je navajala Hruščeva, Berjo in tudi Malenkova. Ta je zdaj star 82 let in je torej postal docela drug človek — če drži, da se je dal krstiti.

PODRAŽITVE NA POLJSKEM

Poljska vlada namerava z marcem ponovno povišati cene. Zaradi poviškov cen je v preteklosti že prišlo do hudih incidentov.

Tako se bodo podražili centralna kurjava za 64%, plin za 30% in elektrika za 20 odstotkov. Meso se bo po kakovosti podražilo od 16 do 25%. Od 14 do 15% se bodo dvignile cene za moko, kruh, testenine, riž, mleko, sir, maslo, maščobe in sladkor. Ne bodo pa odpravili racioniranja tega blaga.

KENNEDY ODLOČNO PROTI RASNEMU RAZLIKOVANJU

Ameriški senator Edward Kennedy je na obisku v Južni Afriki, kjer se bo mudil skupno devet dni. Pred tem je obiskal Etiopijo in Sudan ter si ogledal zbirna taborišča ljudi, ki jih je pregnala iz lastnih domov huda lakota.

Ob prihodu v Johannesburg je izjavil, da odločno nasprotuje doktrini apartheida, ki jo proglašajo južnoafriške oblasti. V Združenih državah javno mnenje čedalje ostreje nastopa proti rasnemu razlikovanju v Južni Afriki in proti nadvladi manjšine belcev nad temnopoltim prebivalstvom. Na manifestacijah proti rasnemu razlikovanju so prisotni vse pogosteje uradni predstavniki demokratske stranke, tako belci kot črnici. Pred nedavnim sta bila pred južnoafriškim veleposlaništvom v Washingtonu med podobno manifestacijo aretirana tudi dva Kennedyjeva nečaka, sinova pokojnega senatorja Roberta.

PROSTOR MLADIH

ŠTEFANOVANJE 1984

Kot vsako leto je SMReKK tudi letos priredil na Goriškem že tradicionalno Štefanovanje, ki ga je prevzel od SKAD-a, potem ko je društvo SMReKK stopilo na lastna pota in zaobjelo širši krog mladine. Društvo žal ne razpolaga s primernimi prostori, da bi se taka zabavna srečanja vršila v primerni dvorani, zato se mora vsako leto prilagoditi razmeram in se sprijazniti z razpoložljivimi prostori, čeprav ne ustrezajo niti okolju niti številu udeležencev.

Prejšnja leta je društvo našlo svoje zatočišče v plesni dvorani v Ronkah, ki je še ustrezala namenu, letos pa se je moralo zateči v Pieris, kjer pa ni dvorana odgovarjala zahtevam, saj je bila udeležba nad vsakim pričakovanjem. 650 mladih z Goriškega in Tržaškega je število, ki bi sicer verjetno nikjer ne našlo razpoložljivega primerne prostora. Število samo govori o potrebi, ki jo čuti slovenska mladina vseh slojev in nazorov, da se vsaj enkrat na leto sreča v prijaznem pogovoru, se spoznava in se tudi zabava. Vsakdo izmed nas je gotovo imel na srečanju priložnost, da je prijatelju ali prijateljici iz prejšnjih let stisnil roko, se pozanimal za njihovo življenje in si izmenjal izkušnje in načrte za bodoče. Tudi starostna doba ni vplivala negativno

na splošno razpoloženje, saj je bila za vsakogar prilika za družabnost.

Da bi organizacija zadostila zahtevam raznih okusov in želja, je na večer povabila kar dva ansambla, in sicer ansambel Taims z Opčin, ki igra v glavnem narodnozabavno glasbo, in skupino Avtomobili iz Nove Gorice, ki je imela svoj minikoncert. Skupina Taims je že obče znana, »Avtomobili« pa je pri nas manj poznana skupina. Čeprav igra že vrsto let v jugoslovanskem prostoru z vedno večjim uspehom. V vmesnem času med nastopi enega in drugega ansambla so se pa vrtele najrazličnejše plošče. Na plesišču prav gotovo ni bilo za vse prostora, zato pa je imel vsakdo čas in priliko za razgovor.

SMReKK je tudi letos uspel v svojem načrtu, da bi zbral in privabil čim večje število slovenske mladine in upa, da se bo tudi iz teh srečanj s časom porodila močnejša organizacija naše mladine in da srečanja ne bodo imela samo zabavne vsebine, pač da se bo iz teh porodilo tudi globlje sodelovanje, čeprav je že srečanje samo rodilo svoje uspehe v smislu spoznavanja, zbliževanja, načrtovanja.

ČLAN

Koristni sestanki SDGZ

Slovensko deželno gospodarsko združenje je pričelo prirejati vrsto sestankov, na katerih strokovnjaki poročajo o novostih, ki jih vsebuje zakonski odlok finančnega ministra Visentinija. Gre za predpise, ki pobliže zadevajo obrtnike, trgovce in vse ljudi, ki imajo proste poklice. Sestanki so ta teden že bili na Opčinah, v Nabrežini in Boljuncu, v petek, 11. t.m., pa bo takšen sestanek v Gregorčičevi dvorani v ul. sv. Frančiška v Trstu. Sestanek se bo začel ob 20. uri.

Združenje priporoča članom, naj se sestankov udeležijo polnoštevilno, ker ne more pravočasno nuditi informacij vsakemu članu posebej. Gre za predpise, ki so zelo važni in jih je treba natančno poznati.

V DSI SO PREDSTAVILI MARTELANČEVO KNJIGO »MELODIJA«

Knjiga črtic in lirčnih novel časnikarja Saše Martelanca, ki je izšla v redni zbirki Goriške Mohorjeve družbe, je med zamejskimi bralci doživela topel sprejem. Kaže namreč, da je avtor ob odličnem obvladanju jezika znal ubrati tudi prave strune, da je prepričljivo in nevsiljivo podal svoje osebne izkušnje in poglede na številne doživljaje in osebne vtise.

Ta topli sprejem bralcev je bilo začuti tudi na ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev, ko je prof. Ester Sferco predstavila ta knjižni prvenec avtorja, ki sicer občasno objavlja krajšo prozo predvsem v tržaški »Mladiki«.

Prisotni pisatelj je od številnega občinstva slišal ob čestitkah tudi mnoge pozive, naj nadaljuje po tej ustvarjalni poti, saj je s to knjižno izdajo potrdil, da ima veliko povedati. Bralci si želijo, kot kaže, podobnih del, ki so obenem izraz posameznikove občutljive duše kot tudi širšega čutenja. Martelancu se je namreč posrečilo, da je izrazil v teh svojih kratkih sestavkih čutenje mnogih bralcev, in to na zanimiv in eleganten način.

Odlomke Martelančevih črtic je brala Matejka Maver.

Božični koncerti so poustvarili prijetno vzdušje

Koncerti božičnih pesmi so prava tradicija, posebno za naše zamejstvo. Občuteki so, zelo dobro obiskani in ljudje jih pričakujejo. Brez njih bi skorajda božični prazniki zgubili na toplini in vzdušju. Božična pesem ima namreč čudovito moč, da gre takoj do srca pevcem in poslušalcem, te topline pa smo vsi potrebni.

Začeli bi z uvodno ugotovitvijo, da so številni pevski zbori poskrbeli za kratek pevski uvod v božično vzdušje že pred polnočnicami. Nekaj božičnih pesmi, mogoče krajša orgelska skladba — pastoral, in v cerkvah je bilo takoj topleje. Ljudje se ozirajo ali gledajo jaslice, vsi pričakujejo mašo.

Pravi božični koncerti pa so se začeli na božič, ko so nastopili v **openski župni cerkvi** otroški in mladinski zbor »Vesela pomlad« in cerkveni pevski zbor sv. Jerneja. Na orglah je pevce spremljal Vinko Škrilavaj, spored je povezovala Lučka Susič, božično misel je napisala Tanja Rebula, bral pa jo je Janez Beličič. Koncert na Opčinah je bil skrbno pripravljen, pokazalo se je, kako važno je skrbno izbrati in naštvirati spored, ki ga pevci izvajajo. Zbore je vodil Franc Pohajač.

Na sv. Štefana je bil koncert v **Križu**. Prvi so peli gostje, mešani zbor iz Štandreža, za njimi pa je nastopil kriški otroški zbor, sledil mu je nastop dekleškega zborčka. Oba sta — pod vodstvom s. Celine — dobro zapela, škoda le, da ne pojeta v skupni zasedbi, saj bi pridobila na zvočnosti. Zanimiv je bil nastop ženskega okteta. To so pevke, ki skrbijo za cerkveno ljudsko petje v vasi. Na koncu pa je nastopil mešani cerkveni zbor pod vodstvom Albina Verginelle. Kot je običaj, so na koncertu za konec združeno zapeli domači zbor in gostje. Priložnostno misel pa je podal novogoriški župnik Gašper Rudolf.

Zadnjo nedeljo v lanskem letu sta bila kar dva koncerta božičnih pesmi in skladb. Pri **Sv. Ivanu v Trstu** je domači pevski zbor »Marij Kogoj« priredil koncert, ki je privabil v cerkev veliko število občinstva. Koncert je bil pravzaprav razdeljen na dva dela. Pevci so pod vodstvom Nade Žerjal Zaghet zapeli 10 pesmi, na začetku

prvega in drugega dela pa je organist Andrej Pegan izvajal skladbe Bacha, Mendelssohna, Pasquinija, Premrla in drugih avtorjev. Koncert je bil lepa kulturna in duhovna hrana za občinstvo.

Istega dne je bila v **goriški stolnici** osrednja božičnica na Goriškem. Priredilo jo je Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice. Organizatorji so koncert razdelili na tri dele. V prvem delu so peli otroški zbori. Prvi je bil na vrsti otroški zbor iz Štivanja, ki ga vodi Tatjana Legiša, sledila sta nastop mladinskega zbora iz Sovodenj, ki ga je pripravila Alenka Černic, in nastop otrok s Plešivega in iz Krmina; vodi jih Elvira Chiabai. Zatem so pela dekleta dekleškega zbora Rupa-Peč, ki jih vodi Marjanka Čavdek, Elvira Chiabai pa je pripravila tudi štandreški mladinski zbor.

OB 40-LETNICI OSVOBODITVE

prireja tržaška sekcija Združenja bivših deportirancev v nacističnih taboriščih spominsko potovanje do uničevalnega taborišča Buchenwald.

Iz Trsta bo avtobus odpeljal 8. aprila, vrnil pa se bo 15. aprila. Prva nočitev bo v Muenchnu, čemur bo sledil obisk taborišča Dachau. Naslednja nočitev bo v okolici Erfurta, nato bo spominski postanek v Buchenwaldu, čemur bosta sledili nočitvi v Pragi in na Dunaju. Skupna cena znaša 600 tisoč lir. Vse informacije in vpisovanja na sedežu Združenja, Trst, ul. Crispi 3, tel. 040/730306.

Otroško petje je zaključil zbor iz Jamelj, ki ga vodi Marija Grazia Radetič. Skupno so otroci zapeli pesem »Zvonovi zvonijo«; združeni zbor je vodila Elvira Chiabai.

Moški zbor »Mirko Filej« je pod vodstvom Zdravka Klanjščka dovršeno in lepo zapel štiri božične pesmi za moški zbor, koncert pa so zaključili odlomki iz oratorija »Slovenski božič«, ki ga je po starodavnih ljudskih napevih napisal Matija Tomc. Kot solisti so nastopili Nadja Fabris Špacapan, Franka Žgavec in Zdravko Klanjšček, zbor pa so sestavljali pevci številnih zborov. Pri orglah je pevce spremljala prof. Lojzka Bratuž, božično misel je podal Franko Žerjal.

Tudi v **Štivanu** je koncert božičnih pesmi tradicionalna prireditev v božičnem času. Letos so ga Fantje izpod Grmade, Dekliški zbor Devin in Otroški zbor iz Štivanja priredili v soboto, 5. januarja. Kljub hudemu mrazu se je v cerkvi sv. Janeza Krstnika zbralo veliko ljudi, v glavnem iz okoliških krajev, a tudi iz Trsta in Gorice. Pred oltarjem, ki so ga krasile velika zvezda in lepe jaslice, sta se postavila dekleški zbor in fantje. Koncert so začeli v mešani zasedbi s pesmijo V. Beličiča »Bila je noč«, ki jo je uglasbil U. Vrabec. Poleg starih, ljudskih božičnih pesmi in pesmi skladateljev iz polpretekle dobe, je bilo na tem koncertu nekaj zanimivih novosti. Taka je

Božična prireditev na ulici Risorta v Trstu

Božič s prazničnim vzdušjem in občutjem je tudi priložnost za božičnice in druge prireditve, ki nam lepše približajo božično skrivnost. Tako doživetje je bila igrice o zvezdici Brljivki, ki so jo uprizorili v Marijinem domu na ul. Risorta, na Božič popoldne.

Igrice je za oder priredila in jo režirala poštvalna prof. Dina Slama - Pahor, ki je že vrsto let duša šentjakobske dramske skupine, saj letno pripravi več iger in drugih prireditev. Tokrat so na odru nastopali v glavnem šentjakobski osnovnošolci, ki so znali izredno pristrčno in občuteno odigrati zgodbo o zvezdici Brljivki, ki je na sam sveti večer padla na svet, ko

je v družbi drugih zvezdic svetila božjemu Detetu na svet. Zvezdico najde reven drvar, ko v gozdu išče smrekico za božično drevo. Skupaj z drevcem jo prinese domov in tu mala zvezdica naredi tako, da se sv. Peter spomni tudi te revne družinice in ji prinese darov, ki so ji že bili namenjeni, a je nanjo pozabil. Zaradi svoje dobrote zvezdica prejme plačilo in je povišana v zvezdo Danico.

Igrica je doživela topel sprejem pri občinstvu; po prireditvi so pripravili še žive jaslice, na odru pa je ob spremljavi piščali zazvenela Sveta noč. Prav na koncu se je na odru prikazal tudi božiček, ki je obdaril otroke in nastopajoče.

ŠTEVILNI KONCERTI SO POUSTVARILI BOŽIČNO VZDUŠJE

● nadaljevanje s 5. strani

bila n.pr. Troštova »Jezusovo rojstvo« za dekliški zbor, ki ga vodi Herman Antoni, na orgle je spremljal Andrej Pegan, na klarinet Sergij Grassi iz Slivnega.

Otroci so pod vodstvom Tatjane Legiša zelo dovršeno zapeli tri pesmi, med temi tudi skladbico »Božična«, ki jo je za zborček napisal pevovodja na besedilo Sandre Filipovič. Prvič je bila izvajana tudi pesem »Božični zaton«. Besedilo Saše Martelanca je uglasbil Zorko Harej. Pod vodstvom Iva Kralja so pesem izvajali Fantje izpod Grmade. Na splošno lahko rečemo, da je bil koncert vseskozi na dostojni ravni. Božično razpoloženje pa je v cerkev prinesla še božična misel prof. Ester Sferco, ki jo je prebrala Katarina Legiša.

V soboto zvečer je bil koncert tudi v **Boljuncu**. Pel je domači ženski pevski zbor pod vodstvom sestre Karmen, kot gostje pa sta na koncertu nastopila mešani pevski zbor iz Škednja, ki ga vodi Marija Družina, in še glasbena šola iz Mačkolj. Božično misel je podal prof. Aldo Štefančič, koncert božičnih pesmi pa je bil tudi priložnost, da so nagradili udeležence 9. božičnega ex-tempore, ki ga prirejajo za šolo-obvezne otroke.

Osrednji koncert Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu je bil na praznik svetih treh kraljev v **stolnici sv. Justa**. Tokrat so organizatorji poskrbeli za zanimivost. V prvem delu popoldanskega koncerta so ob orgelski spremljavi mojstra Huberta Berganta nastopili solisti Marta Valetič, Zlata Gašperšič in Dragiša Ognjanovič in zapeli vrsto božičnih arij iz raznih oratorijev in kantat ter solospjevov na božično tematiko. Profesor Bergant pa je samostojno izvajal Messiaenovo »Les Mages« in Guilliantov »Koral in fugo«.

V drugem delu so pred oltarjem nastopili združeni pevski zbori z Opčin, od Sv. Ivana, iz Rojana in od Sv. Antona novega. Vodil jih je Edi Race. Zapeli so šest priljubljenih božičnih pesmi slovenskih skladateljev. Zbore je spremljal Tomaž Simčič.

Med odmorom je Žarko Škerl podal priložnostno misel. Gregor Pertot je med sporedom občuteno recitiral nekaj pesmi z božično vsebino.

—□—

BIASUTTI V KORIST VERDIJEVEGA GLEDALIŠČA V TRSTU

Predsednik deželne odbora Biasutti je poslal ministru za predstave in turizem Lagoriju pismo, v katerem izraža nasprotovanje do delne okrnitve, do katere naj bi — če so sedanje govorice resnične — prišlo pri tržaškem opernem gledališču Verdi. V zakonskem osnutku, ki ga pripravlja ministrstvo tržaške Opere ni več med glasbenimi ustanovami, ki so izredno pomembne na deželni ravni, pač pa je v kategoriji stalnih glasbenih ustanov. Biasutti poudarja, da igra gledališče Verdi pomembno vlogo ne samo v deželnem merilu, pač pa tudi zaradi tesnega sodelovanja z najpomembnejšimi sorodnimi glasebnimi hišami v Jugoslaviji in Avstriji.

Tudi na Tržaškem in Goriškem je pritisnila zima

Že nekaj desetletij nismo v naših krajih imeli tako mrzle zime. Termometer je na Krasu in tudi v mestu dosegel tudi več kot —10 stopinj Celzija. Na gornjem Krasu celo —16. Suho vreme, brez vetra, za zdaj ne otežkoča prometa in gibanja, vendar je ta mraz prizadejal že veliko škode tako v kmetijstvu kot v domačih gospodinjstvih, saj so marsikje popokale vodne cevi. Veliko škode je predvsem pri zimski zelenjavi, ki je pomrznila, čeprav so jo pridelovalci pravočasno zavarovali pred običajnim mrazom. Letos, pravijo, tudi plastična folija ne zadostuje, da bi obvarovala zelenjavo pred mrazom. Pridelovalci oljk pa se začenjajo bati za svoje nasade, saj je med starejšimi ljudmi še živo v spominu zima leta 1929, ko so po vsem Primorskem zmrznile oljke. Šele v zadnjih letih se je oljarstvo v naših krajih nekoliko dvignilo in so ljudje začeli urejati nove nasade.

Kmetje se začenjajo bati tudi za vinograde, še posebej za trte, ki so jih obrezali že novembra, ko je bilo vreme izredno naklonjeno za podobna dela.

Ponekod, vsaj tako slišimo, so posebno mlajše nasade oljk in lani posajene trte skušali zavarovati z zagrebanjem ali zavijanjem enoletnih rastlin.

Na splošno rečeno, četudi je zelo mrzlo, ne pomeni, daljnoročno gledano, nič nenavadnega. V naravi namreč poznamo periodičnost hladnih in milejših let. Taka mrzla leta se ponavljajo z določeno pogostostjo, tako da ni to nič nenavadnega. Dejstvo pa je, da smo v zadnjih letih nekoliko pozabili na podoben mraz, ki je bil za naše starše skoraj običajen. Tudi burje skorajda ne poznamo več, saj je pogozdeni Kras odličen branitelj pred močnimi vetrovnimi sunki, ki so nekdanj po celih štirinajst dni pihali čez Kras in po Vipavski dolini.

Mrzlo vreme je v zadnjih dneh pripomoglo, da se je povečala raba elektrike in naftnih derivatov za kurjavo. Občinski uradi so določili, da smejo biti naprave

vkjučene tudi v urah, ko bi sicer morali biti grelci mrzli.

Zelo čudno pa se sliši, da so ponekod zaprli šole in otroške vrtce, saj bi posebno te javne strukture morale imeti dobro urejeno ogrevanje.

Tudi v vsedravnem merilu sta mraz in sneg povzročila precejšnje težave. Železniški promet je bil okrnjen zaradi snega in zmrznjenih kretnic.

V naši deželi so pri Belopeških jezerih glede na nadmorsko višino tega kraja zabeležili prav polarno temperaturo, saj je toplomer pokazal —31 stopinj Celzija.

Vremenoslovci napovedujejo, da bo mrzlo vreme trajalo še nekaj časa. Iz severnega Atlantika namreč še vedno prihajajo valovi izredno mrzlega zraku, ki oklepajo vso Evropo v mrzli objem snežnih padavin in ledu.

—o—

PREDSTAVILI SO NAČRT ZA ZAŠČITO GLINŠČICE

V gledališču »F. Prešeren« v Boljuncu je bila v ponedeljek, 7. t.m., predstavitev načrta za zaščito doline Glinščice, ki ga je pripravila dolinska občinska uprava.

Načrt je predstavil odbornik za zaščito okolja Stojan Sancin, sledila pa je zanimiva debata.

Namen občinske uprave je predvsem ta, da se ovrednotijo izredne naravne lepote te doline. V namenih uprave pa je tudi želja, da bi zaščito naravnih lepote prilagodili potrebam človeka, saj je tudi človek oblikoval to okolje.

Načrt, pri katerem so sodelovali številni strokovnjaki, je na ogled na dolinskem županstvu. Po zagotovilih odbornika Sancina bo uprava preučila vse morebitne pripombe in kritike prebivalstva in drugih, ki jih stvar zanima, šele nato pa bo uvedla postopek, da se vprašanje tudi upravno uredi.

20 let delovanja Dramske skupine iz Štandreža

V dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu je bilo v nedeljo, 6. t.m., praznično vzdušje. Domača Dramska skupina Prosvetnega društva »Štandrež« je namreč slavila 20-letnico delovanja. Proslavili so jo, kot se spodobi, delovno. Uprizorili so veseloigro Janeza Povšeta »Milijonar v oblakih«.

V 20 letih delovanja je skupina uprizorila 55 del, nedeljska predstava pa je bila 208. po vrsti. Te podatke je na začetku večera podal predsednik društva Damijan Paulin. Med drugim je prisotno občinstvo opozoril o pomenu te dvajsetletnice in o dragocenosti delovanja tega amaterskega gledališča, ki ga poznajo po vsej Primorski. Ansambel pa je nastopil tudi med ame-

riškimi izseljenci v ZDA, v Švici in v Rimu, da ne govorimo o Koroški in Sloveniji.

Na koncu so podelili priznanja domačim igralcem, ki so že vsaj deset let aktivni člani te gledališke skupine.

Ta jubilej so Štandrežci pripravili zelo temeljito. Že v soboto so odprli dokumentarno razstavo in obenem predstavili spominsko brošuro. V sredo, 9. t.m., je bila okrogla miza na temo »Gledališko ljubiteljstvo — potreba ali naključje?«, za četrtek je bilo napovedano predvajanje diapozitivov in filmov o dvajsetletnem delovanju, za soboto pa je napovedano družabno srečanje članov in sodelavcev dramske skupine.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Umrl je dirigent Lovro von Matačić

V Zagrebu je 4. januarja umrl hrvaški dirigent svetovnega slovesa Lovro Matačić. Star je bil 85 let. Poznal ga je ves svet, saj je vodil najslavnejše svetovne orkestre. Tako je med drugim vodil državno opero v Berlinu in Dresdenu, od leta 1961 do 1966 je bil ravnatelj opere v Frankfurtu, v Jugoslaviji pa je v šestdesetih letih delovanja na glasbenem področju vodil številne or-

ustvarjanja — Matačić je namreč znan tudi kot skladatelj simfonične in komorne glasbe — in do dirigentskega poustvarjanja. Prav gotovo je bilo slednje njegovo največje poslanstvo na glasbenem področju. Več kot šestdeset let neumorno ga dela mu je omogočalo, da je lahko z lahkoto, a obenem s potrebno temeljitostjo in resnostjo pristopal k skladbam in operam Wagnerja, Brucknerja, Beethovna in drugih skladateljev, a tudi k operetam, ki so mu pomenile odlično šolo v prvih letih dirigiranja.

Glede odnosa, ki ga je imel do dirigiranja, pa je sam povedal v intervjuju za italijanski dnevnik »Avvenire« junija lani, da bi »pravi dirigent moral biti v trenutku izvedbe kot javni tožilec, ki mora braniti zakon. Kaj mora doživeti v svoji duši, kdor gre na koncert ali poslušat opero? Najprej mora imeti veliko spoštovanje do skladatelja, nato do orkestra, ki mora igrati, in končno je tu še dirigent, ki mora skrbno paziti, da se ne pregreši proti zakonu.

Spoštovati mora partituro, ki jo ima pred sabo. In si ne sme dovoliti, da bi rekel: 'Jaz dirigiram tako, jaz hočem na koncu prvega stavka 'rallentando', na začetku drugega stavka pa odpravim ta 'crescendo'. Ne, potrebna je velika ponižnost. Dobro je treba prebrati vse note in skušati doseči misel tistega, ki je skladbo spočel in skloniti glavo«.

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 14. januarja, predaval prof. Pavle Merku. Predstavil bo dve novi deli profesorice Fedore Ferluga-Petronio. Gre za študijo o Ivanu Trinku ter za razpravo o Cerkvi v Sloveniji, ki sta izšli v Padovi oziroma Trstu. Začetek ob 20.30.

kestre in opere, tako v Osjeku, Novem Sadu, Ljubljani in Beogradu. Kljub visoki starosti pa je bil še vedno prisoten za pultom zagrebskega filharmoničnega orkestra.

Odlikovali so ga marljivo delo, odlično poznanje izvajanih del, izredna glasbena občutljivost in doslednost ter temeljitost pri izvajanju.

Svoje glasbeno življenje je Matačić začel kot devetletni deček, pevec slavnega dunajskega deškega zbora, ko je ta bil še dvorni zbor.

Velika glasbena nadarjenost in marljivo delo sta ga pripeljala do samostojnega glasbenega

GORA NI NORA...

OB POHODU SPDT NA ANAPURNO

V lanskem letu smo obhajali 80-letnico Slovenskega planinskega društva v Trstu. Okrogla obletnica nas je spomnila na veliko vzgojno, športno in narodno vlogo, ki jo je opravilo tržaško planinsko društvo med našim življenjem.

Že nekaj mesecev slišimo in beremo tudi o vrhunskem alpinističnem podvigu, ki ga pripravljajo naše društvo. V tej zvezi pa se nam rojeva vprašanje o primernosti podobnih »podvigov«. Najprej naj povemo, da so si naši alpinisti postavili za cilj vrh Južne Anapurne v Himalaji. To je gora v Nepalju in je visoka 7.219 metrov. Velja za eno najbolj »zaželenih« gor. Tržaška ekspedicija pa si je izbrala njen južni, še nepreplezani greben. Nedvomno zelo visok cilj, ne glede na stvarno višino gore.

Po glasovih, ki jih slišimo, je med sedmimi člani zamejskega alpinističnega odseka, ki ga sestavljajo Lucijan Cergol, Lenard Vidali, Lucijan Milič, Ivo Kafol, Davor Zupančič, Fausta Sisti in Eva Fičur, nekaj takih, ki ima izkušnje s podobnimi gorskimi vršaci, drugi pa se na ta podvig pridno pripravljajo že nekaj mesecev. Z ekipo bo potoval v Nepal tudi zdravnik dr. Vilko Batistič iz Nove Gorice. Na pot naj bi se odpravili v zadnjih dneh marca, člani himalajske skupine pa računajo, da bi morali priplezati na vrh gore, se vrniti v dolino in od tam spet v Trst v prvih dneh maja.

Prvi vtis, ki smo ga imeli, ko smo slišali za to vest, je bil, da so to izredno pogumni ljudje, ki si veliko upajo. A pri tem si ne moremo kaj, da ne bi pomislili, da si mogoče preveč dovoljujejo, da niso morda dovolj dobro pretehtali vse težave in nevarnosti, ki jih prinaša podobna odprava. Mogoče boste rekli, da se nesreča lahko zgodi tudi na Kokoši. Res je. Toda vsakdo bo priznal, da obstaja temeljna razlika med nadmorsko višino nekaj stotin metrov in pa 7.000 metrov in več, kolikor jih ima Južni Anapurna. Če gledamo število nesreč, ki se pripetijo v Alpah, je to res srhljivo. Nič manj srhljivo ni število ponesrečencev glede na obiskovalce himalajskih vrhov. Zmrznjeni prsti so lahko le majhna nevarnost, ki pa je skoraj redna ob takih odpravah. Podobni podvigi zahtevajo leta resnega dela, sistematičnega treniranja in vežbanja telesnih in duševnih zmogljivosti. To vemo vsi.

Ker imamo spoštovanje pred ljudmi, ki imajo pogum, bi si ob tej priložnosti upali le predlagati članom odprave, naj podvig preložijo za leto dni.

Lahko tudi za nedoločen čas.

Ne verjamemo, da bodo sprejeli ta nasvet. Zato jim želimo srečno pot in, kot pravijo ob takih priložnostih, dodamo še: »ne omagajte v težavah«.

Marko Tavčar

Olimpijski ogenj in dim

V Časnikarskem krožku v Trstu so v četrtek, 10. t.m., predstavili knjigo, ki jo je napisal časnikar Radia Trst A Saša Rudolf in ji je dal naslov »Olimpijski ogenj in dim«. Knjiga je izšla v knjižni zbirki Jadranskega koledarja, ki jo izdaja Založništvo tržaškega tiska. V Časnikarskem krožku je knjigo predstavil Sergij Tavčar. Istega dne zvečer pa je bila knjiga predstavljena v Kulturnem domu v Trstu ob sklepu slovesnosti proglasitve najboljših športnikov Primorske in zamejstva.

Saša Rudolf je v knjigi objavil svoje vtise, ki jih je bil zbral med olimpijskimi igrami od leta 1972 v Muenchnu do iger v Los Angelesu leta 1984. Pisec je dokazal, da je pozoren opazovalec dogodkov in ljudi. Knjigo odlikuje tudi zelo dober slovenski jezik.

—o—

Slišali smo, da bo v kratkem izšla nova pesniška zbirka Aleksija Pregarca. Slednji je napisal tudi daljšo dramsko delo z zanimivo vsebino.

—o—

Predsednik predsedstva Socialistične republike Slovenije Franc Popit je v sredo, 9. t.m., sprejel v Ljubljani člane enotne delegacije slovenske narodne manjšine v Italiji. Predstavniki Slovencev v Furlaniji - Julijski krajini so zlasti obrazložili trenutno stanje prizadevanj za doseg zaščitne temeljnih pravic manjšine.

—o—

Pred dnevi je v Gorici umrla gospa Marica Rustja, vdova po inž. Josipu Rustji, ki je bil med drugim dolga leta naš sodelavec in je tudi drugače zaslužen primorski javni delavec. Pokojnico so pokopali na pokopališču v Pevmi, kjer je pokopan njen mož. Rodila se je v Dobravljah na Vipavskem pred 83 leti in je morala marsikaj bridkega pretrpeti, ko so fašistične oblasti zapirale njegovega moža, ki je bil eden vodilnih slovenskih javnih delavcev na Goriškem.

POSLANICA

NA KRŠČANSKE KOPTE V EGIPTU

Egiptovski predsednik Mubarak je v nedeljo, 6. t.m., naslovil božično poslanico na krščanske kopte, ki živijo v Egiptu. Polnočnico je daroval koptski patriarh Shenuda.

»Z veseljem — pravi Mubarak — pošiljam najboljša voščila krščanskim bratom, kateri proslavljajo rojstvo Kristusa, ki je simbol ljubezni, odpuščanja in bratstva. Kolonializem vseh oblik je skušal povzročiti spopad med kopti in mohamedanci, a ta spor je bil premagan s čutom za narodno enotnost.«

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A za mesec januar 1985

V torek, 15. januarja ob 18. uri: iz mednarodnih radiofonskih natečajev. Ernst-Frieder Kratochwill »JASNA BESEDA PISMA« (Das klare Wort der Schrift) Prix Italia 1982. S tem delom se je leta 1982 osrednja radijska hiša Nemške demokratične republike udeležila uglednega mednarodnega natečaja v Italiji. Avtor Kratochwill se je rodil leta 1944. Študiral je teologijo, od leta 1970 pa je opravljal najrazličnejše poklice. Med drugim je bil tudi režiser. Od jeseni 1976 do jeseni 1981 je bil dramaturg pri oddelku za radijske igre na radiu NDR. Trenutno je svobodni umetnik. Igra »Jasna beseda Pisma« je pretežno sestavljena iz treh srečanj med Lutrom in Münsterjem. Avtor nam daje podroben vpogled v stališča obeh velikih mož, hkrati pa razprede pred poslušalca celo paleto nasprotij, ki so tako bistveno opredelile XVI. stoletje, od različnih nasprotujočih si sil do same dialektike, ki antitečno udejanja prav meščansko revolucijo na Nemškem in samo znamenito protestantsko Reformo. Prevod Lučka Jenčič. Režija Marjana Prepeluh. Produkcija »Radio Trst A«.

V soboto, 19. januarja ob 19. uri: Furio Bordon: »RIZARNA«. Ob 40-letnici osvoboditve in 10. obletnici, kar je bila Rižarna proglašena za nacionalni spomenik italijanske republike, bomo realizirali to dokumentarno lepljenko o zloglasnem nacističnem krematoriju pri Sv. Soboti v Trstu. Delo je v prevodu Lelje Rehar napisal priznani tržaški avtor Furio Bordon. Režija Mario Uršič. Produkcija »Radio Trst A«.

V torek, 22. januarja ob 18. uri: Ervin Fritz »STOLI«. Kabaret. V popestritev januarskega dramskega sporeda se je dramska redakcija naše radijske postaje odločila za najnovejši radiofonski kabaret znanega slovenskega pesnika Ervina Fritza. V njem se avtor poigrava z družbeno temo »stola« osti in bodice pa leté vseprek, na račun teh in onih, ki se tako ali drugače poslužujejo Njenega Veličanstva Stola, saj »kdor sedi, naj sedi, stola naj ne zapusti, kajti stol je pač stol; stolčkov manj je kot ljudi.« Glasba Urban Koder. Sodeluje otroški zbor RTV Ljubljana pod

vodstvom Matevža Habjana, režija Zarko Petan. Produkcija »RTV Ljubljana«.

V soboto, 26. januarja ob 18. uri: večer umetniške besede. Oton Zupančič - Peter Božič »GROBOVI TULIJO«. V letošnjo dramsko programsko shemo smo na novo vključili tudi večere umetniške besede. Kot pove že sam naslov, gre za posebne večere, ki jih namenimo usluševanju literature kot sklenjenega sklopa neke umetniške izpovedi avtorja samega ali njegovega prirejevalca in seveda ne nazadnje interpretata, ki daje literarni stvarini svoj izraz in občutje. Prvi tak večer namenimo velikemu Belokranjcu,

pesniku slovenske molerne Otonu Zupančiču, katerega rojstni dan se spominimo prav v teh dneh. Večer umetniške besede je sestavil Peter Božič, režira pa ga Marko Sosič. Produkcija »Radio Trst A«.

V torek, 29. januarja ob 18. uri: izvirna radijska igra. Josip Tavčar »PAST«. Z velikim zadovoljstvom uvrščamo v naš dramski spored najnovejšo slušno igro priznanega domačega dramatika, že več desetletij zvestega sodelavca naše radijske postaje, sicer pa vsestranskega kulturnega delavca, ki pa je svojo osnovno umetniško izpoved namenil prav radiu in seveda gledališču. »Past« je svojevrstna kriminalka in zato ne gre, da bi ji pregloboko ali prehitro pogledali pod kožo. Za enkrat le to, da je stvar do živcev napeta in da nihče ne ve, kdo se bo ujel v to najnovejšo Tavčarjevo »past«... Režija Jože Bažič. Produkcija »Radio Trst A«.

MRAZ PO EVROPI

Evropa je še dalje v oklepu hudega mraza. Ledeni val pesti tudi Španijo, zlasti njene severne predele, kjer je tudi obilno

snežilo. V Madridu je bilo te dni sicer sončno, temperatura pa je bila okrog ničle. Ponekod v notranjosti države so izmerili do 15 stopinj pod ničlo. Veliko gorskih prelazov je neprevoznih, od vsepovsod poročajo o zastojih na cestah in tudi o prometnih nezgodah.

Še težji je položaj v treh državah Beneluxa. V Belgiji prihaja do zastojev na železnicah, marsikje so morali zapreti šole, cestni promet je v težavah. Snega sploh ne čistijo, pač pa ceste le posipajo s soljo. Ta je začela zdaj primanjkovati. Zelo podobna je slika na Nizozemskem. V Amsterdamu pa je prišlo do nenavadnega množičnega zbiranja vodnih ptic, in sicer po mestnih kanalih, ki so relativno topli.

—□—

UKINJEN LETALSKI MOST

Letalski most, ki je prevažal etiopske Jude v Izrael, je bil ukinjen. Novico je sporočila izraelska tiskovna agencija. Zdi se, da je k odpravi te človekoljubne akcije v veliki meri pripomoglo preobširno časnikarsko poročanje, ki je spravilo v zadrego etiopske oblasti.

Manj prepustna tla v sredini jezerske doline delujejo kot jez in prisilijo podzemeljske vode, da se na dotočni strani dvigajo na površje. Pritekajo v izvirskih Grulja, Zerdin, Močilnica, prvi bezen in drugi bezen. Nato prehajajo čez dno jezera na drugo stran in na apnenčastih tleh spet ponikajo v požiralnike tretji ali veliki bezen (premer 40 m), četrti bezen ali plutnik, luknja in predel pri topolih.

Vodni režim pogojujejo podnebne razmere. Ob deževnem obdobju se vodna gladina zviša tudi do 6 m, tako da preplavi ves obrežni pas. O tem priča mahovje na deblih topolov in vrb, ki rasejo okoli jezera. V času, ko ni veliko padavin, teče jezerska voda od gornjih izvirnov do spodnjih ponikev po manjših kanalih ali rojaj, ki se nato združujejo v eno samo glavno strugo, imenovano Freškada. Skoraj vzporedno zanj poteka manjša roja od izvirnov do ponikve pri velikem beznu imenovana »ta glehna roja«.

Glede globine jezera, je treba povedati, da je bilo jezero pred vojno precej glob-

lje od današnjega. Veliki bezen je imel tedaj globino do 17 m, medtem ko jo ima danes največ do 6 m.

To veliko spremembo je prinesla s sabo vojna. V jezero je padalo veliko granat, bomb in prav te so s svojimi eksplozijami napravila tako velike spremembe. Pri globini so nastale tudi spremembe zaradi tehničnih raziskav za »sinkrotron«, saj so nekateri tehniki za poskus vrgli v vodo veliko bomb, ki so napravile velike spremembe.

Bogastvo cvetja doberdobskega Krasa je že v davni preteklosti privabljal številne botanike in raziskovalce. Za časa svojega službovanja v Gorici (15. stol.), je okoli jezera raziskoval slavn zdravnik in naravoslovec Mattioli. 200 let pozneje sta tod raziskovala botanika Scopoli in Wulfen. Slednji je ob jezeru našel do takrat še neopisano vrsto gobe, betičasto prašnico (*Lycopodon pedunculatum*).

Vodno gladino sredi jezera poraščajo rastline s plavajočimi listi, ki ne prenese-

jo daljše osušitve. S svojimi močnimi koreninami se pritrjujejo na jezersko dno, dihajo pa z velikimi plavajočimi listi. Take so npr. različne vrste dristavcev (*Potamogeton*), beli lokvanj (*Nymphaea alba*) in rumeni blatnik (*Nuphar luteum*). Zasedimo pa še vrste z dobro razvejanimi, skoraj nitastimi potopljenimi listi kot so npr. lasastolistna zlatica, vretenčasti manec, spomladanski žabji las in močvirska grebenika. V kanalih, kjer je močan vodni pretok, pa prevladuje vodna dresen, ki tvori gost rastlinski preplet. Le ob robovih kanala zasledimo še močvirsko spominčico in vodno meto.

Robove ob rojaj in poplavne površine porašča skupina togega šaša (*Caricetumetatae*). Tovrstno rastje uspeva tudi, če ostanejo tla dalj časa pod vodno gladino. Njegov glavni predstavnik je togi šaš (*Carex elata*), med njegovimi šopi pa zasledimo še navadno pijavščico, vodno peruniko in navadno krvenko.

(Dalje)